

edicija OHO

KNJIGA
(marko pogačnik)
razprodano

EVA
(aleš kermavner,
marko pogačnik,
i. g. plamen,
braco rotar,
tomaž šalamun,
franci zagoričnik)

ALEŠ
KERMAVNER
(aleš kermavner)

OHO
(i. g. plamen,
marko pogačnik)
razprodano

VIZUALNE
GRAMOFONSKE
PLOŠČE
(milenko
matanović)

2 PESMI
(i. g. plamen)
razprodano

KNJIGA
Z OBROČKOM
(marko pogačnik)
razprodano

na
magnetofonskem
traku:
BESEDA
JE MESO
POSTALA

PESEM,
KI NE LOČI
VOJNE IN MIRU
(naško križnar)

Marko Švabić: Pajka množice zjed

Včeraj dobil še en napad. Prijetno. Ne boli. Bil prepričan, da sem igravec na odru. Deklamiral globoko, presunljivo in zavijal z očmi. Koliko besed je še, ki jih ne poznam. Veliko. Ogledalo. Potem sem se smejal kot merjasec. Imel sem rilec.

Tega ne razumeš, tega ti nikoli ne boš mogel razumeti, je rekla, odvrnil sem, že res mogoče, a po svoje da gotovo razumem. Ostal sem miren. Rekla je še nekaj o Martinu in se ji je zaletelo pri tem. Čutil sem se krivega, ko ji je kri bušnila v obraz in je kašljala, da je bilo, kot če razparam staro rjuho; pomislil sem, kaj bi se tu dalo storiti. Ivan je rekel, da smo Evropa ameriška pljuča, kar se tika kulture. Bilo mi je všeč, ker je bilo dobro rečeno. Potem so prišli njegovi dečki in so si z njim stiskali roke. Pri tem so se držali nalik bronastim soham, ki uprizarjajo delo ali borbo. Oči so okamenele. Obrvi so se pridvignile kot strešica. Švigal je vroč, zvest ogenj. Desnici sta segli s trebuhu in prsti ena v drugo, levici sta prestrašeno oklenili hrbtišči obeh desnic in je bilo na koncu vse skupaj jeklen konglomerat ali klobka. Bil je odnos. Ivan in dečki so stik podržali, ko da bi se hoteli prepričati o svoji resnici in življenju. Enajst je ura. Mislim, da bi odšel. Ivan mi je kupil kavo. Natakcar se je obotavljal in prinesel ekspres kavo z debelim slojem smetane. Ivan ima rad smetano. Najprej sem pomislil, da bi lahko zavpil, meni brez smetane. Potem pa mi je bilo vseeno. Ko sem kavo in belo salo na njej mečkal, sem opazil, da je v kvasalo žličke napravljena luknja. Mislim sem, da je luknja zaščitni ukrep. Potem sem pomislil, da gostje lahko kradejo tudi žlice z luknjami in jih s pridom uporabljajo v enak namen, kot gostilna. Tisto sem popil, ko je nastala mlačna penasta zmes rjavkaste barve. Zdelo se mi je, da smetana pravzaprav sploh nima lastnega okusa in da je vse skupaj samo nekaj molekul maščobe in pa mnogo zraka vmes. Ivan je pravil o študentovskih nemirih in prišli so dečki. Rekel je, da so študentovski nemiri romantična revolucija. Martin je rekel, naj se kar zližem z Ivanom in s podobnimi, če se mi hoče, in odvrnil sem, da se mi ne hoče in da se mi noče sploh nobena stvar na svetu. Martina to razjari, moj stil, in pravi, da sem star malone trideset let pa nimam ničesar v rokí. Potem je ponovil prejšnje, da naj se zližem s takimi in podobnimi, jaz pa nisem ponovil svojega, ker sem menil, da je dovolj, če povem enkrat. Odvrnil sem Ivanu, da že mogoče, že res mogoče, on pa je rekel, naj razložim, kaj pomeni »že mogoče«. In, kaj da mislim s tem. Mislim nisem nič, ker v resnici sploh ničesar prejšnjega, kar je govoril, nisem čul. Govori potiho in zadušeno. Hrup je bil običajen gostilniški hrup ob enih popoldne. Izvlekel sem se, da sem rekel, da jaz mislim natančno tako, kot on. Donekje je bil zadovoljen in ni več silil vame in se ni več trudil izvleči iz mene kaj koristnega. Dečki so se mi predstavili s primki. Tako sem vedel, da so to mladi pesniki, ki priobčujejo svoje pesmi v mladinskih listih, s tem pa mislijo, da so pomembni in povsod znani. Naredil sem se, da so mi imena od nekod že znana, in tedaj so postali ponosni na svoja imena. Ivan jih je vprašal, če so bili doma. Oni so rekli, da

so. »Ali ste nabirali?« »Smo!« »Ste jih kaj prinesli, češnje?« »Smo!« »A tudi zame?« Z odprtimi obrazi so dejali, da so prinesli tudi zanj nekaj kilogramov. Ivan se je nato brezzobo in izbočeno ter z dolgimi prameni sivih las v vsej podobi nasmejal. Bil je videti nežen in je rekel: »Saj nisem požrešen, jaz bi bil vesel, če bi videl od blizu samo tri češnje. (Pri tem je okorno iztegnil iz desnice palec, kazalec in sredinec.) Samo tri.« Zdelo se mi je, da je to pravzaprav žalostno. Samo tri češnje. Tri češnje je zelo malo češenj. Vendar so tri češnje opozorilo, da so na svetu vendarle sadovnjaki, kjer je še veliko češenj. Še v istem se mi je zdelo, da je neumno misliti o tem. Namignil sem, da bi šel. Ko sem vstal, je vstal tudi Ivan in mi je podal roko. Dolgo je stiskal mojo desnico in upiral se mi je v oči. Ko je rekel, da se bova že še videla in se bova tedaj dalje pomenila o romantični revoluciji, sem pomislil, da se morda ne bova videla, ker on lahko kmalu umre. Martinova žena reče, da bo kmalu umrla in da bo nam potem žal za njo. Včasih bi odvrnil, da je meni vseeno, a tedaj se premislim in ne rečem ničesar. Martin ji potem šepeče v lase. Tedaj se ona kmalu razvedri in se smeja. Te scene so mi včasih malce neugodne, ko ne vem, kaj naj počnem, ali naj se obrnem proč in se delam, da nič ne vidim, ali pa naj se še jaz prijazno smehljam njuni sreči. Res pa mi je vselej nekam prijetno in pozabljujoče z mladim zakonskim parom, ko pomislim, da se ljubita in da imata svoj otoček in svoje veselje in kaj jaz vem, kaj vse se ima v ljubezni. Mogoče se kdaj ponoči, tedaj sta v transu, ko ležita na hrbtu in gledata v strop, Martin pa izteguje svojo levico pod njen vrat, pogovarjata, da bosta kupila. In njuno stanovanje ni pusto; vsepovsod čedno, lično, sveže. Tako rečejo vsi. Gornja stranka je rekla, da sta njen sin in snaha kupila. Potem prideta ona včasih na obisk in pred sabo potiskata bel voziček in štručko v pletenju modre barve. Kdaj drugič nosita dojenčka v usnjeni potovalki, da poprimeta vsak za en ročaj, v sredini se guga dojenček. Ljudje se te posebnosti smejijo. Lojzka, to je prav gornja stranka, moja sosedka, pritlična, široka ženska s prsi kot s prenapolnjenima blazinama in z mastnimi, gladko počesanimi in zadaj v figo spetimi umazanosivimi lasmi, me večkrat ustavi in zadrži na stopnišču v kratko izmenjavo drobnih novic iz srenje, tako večkrat pomislim, da me je srečala zanalašč, saj z ostalimi stanovalci te hiše je sprta, in potem se pritožuje čez spodnje stranke. Nekajkrat mi je predlagala, da bi ji šel za pričo, ko jih bo v kratkem tožila. Tedaj nimam kam, zato se naredim, da sem na njen predlog raztreseno pozabil. Drugič se pritožuje čez mačko. Spodnji sosedje se razburjajo, ker žival hodi delat na njihove predpražnike. Prav na teh predpražnikih sem tudi sam že večkrat zapazil neznansko velike kupe zdrizaste mačkovine, pravzaprav te spoznam samo po silnem tipičnem smradu, drugače bi jih glede na obliko mogel imeti za marsikaj. Sosedje vpijejo na Lojzo, naj počisti njihove predpražnike. Včasih pa zaslišim iz veže top udarec in tik zatem zbudljiv mačji vrišč: tedaj so mačko zasačili in jo brcnili niz stopnice. »Jaz bi ga že iz-

pustila vèn, ampak kaj jaz vem, kdaj njega tišči,« reče Lojza in se vzpenja k meni, da bi bilo bolj zaupno. Danes je rekla, da je mačka že spet breja. Začudil sem se, ker je bila breja, kot se mi zdi, šele pred kratkim, pred kakim tednom ali kaj, a Lojza je odmahnila in se pridružila mojemu začudenju, češ da imajo mački »svoje hece«. »Ampak jaz ga že ne vzamem v stanovanje, naj bo kar tam, kjer ima za biti,« je pribila in opazil sem, da o mački, ki je samica, vedno govori kot o »njemu«, tako sem bil nekajkrat že v smešnem položaju, ko se je izkazalo, da to pot ni govorila o mački, pač pa o njenem možu, Petku. Ker bo vsak čas poletje, sem se strinjal glede mačke, da ima tokrat mlade lahko kje zunaj, da se bo že kako znašla. Zdaj pogosto stopim k oknu. Razgleda ni nikakega, povsod so hiše, višje od mojega okna, večkrat pa vidim, kako se rejena mačka plazi ob zidovih in med zaboji za smeti brska za užitnimi odpadki; zadnje dni se mi zdi kot majcen, prenapihnen sodček piva, pomislim, da bo imela izjemno mnogo mladih. Napenjam spomin, ali Ivan ima očala ali jih nima. Odločim se, da jih ima. Ima. Očala z debelimi črnimi okviri. Nekoč sem prišel nenajavljeno na obisk k Martinu. Tedaj sem se začudil, ker je prišel odpirat in je imel očala z debelim črnim okvirjem. Rekel je, zakaj pa da ne, ko sem vprašal, če nosi očala. Potem jih je snel in hukal vanje sapo, nato pa je stekla otrl s krpičo irhovine. Pri tem je gledal zdaj svoje opravilo in zdaj meni v oči. Pomislil sem, da je to tipično. Ker je glavo povešal, je imel rahel podbradek, pogledoval pa je spod obrvi. »Ravno končujem elaborat, ali boš kaj pojedel,« je rekel in sem se spomnil, da ga morda motim; nočem jesti. Ali hočem kaj popiti? To hočem. To vedno, dasi nisem alkoholik. Dá mi pol prsta katere hiper pijače in se me odkriža. Ko stopi do okna, pohvali razgled, strinjam se. Stojec pri oknu kadim cigarete. Najprej vlečem globoko, dim je vroč, da me v prsih žre in se mi hoče zaleteti. Občutim prijeten otopel orgazem: to ni dosti vredno. Ležem na divan in se premislim, takoj vstanem, stopim k oknu in spodaj pelje mimo avto, mačka pa steče k leseni plankasti ograji. V tem se mi zdi gibčna, pregibčna. Pomislim, ko zatika in zasaja kremplje v črno impregnirani hrapavi les, da se bliskovito povzpne do vrha, kjer zdrсне na sosedov vrt, ali ni takšna telovadba škodljiva za njeno nosečnost. Tako imam dan. Tako imam sleherni dan. Mislim, da bi spal. In spim do desetih ali do opoldne. Vhodna vrata puščam odklenjena, ker je ključavnica pokvarjena, vendar samo polovično: od zunaj se še vedno da zaklepati, le od znotraj se ključ zatika, in če hočem uporabiti silo, je precejšnja nevarnost, da se bo zlomil. Eden se je, tako mislim, da je v napoto samo zobček, ki je ostal v mehanizmu. Ob osmih je prišla Maša in me je prebudila. Bil sem slabe volje, ker ne maram, da me prebudijo. Menim, da je škodljivo. Spim popolnoma gol. Maša je rekla, da je že čas. Preudaril sem, da je najbolje, če se ne zmenim zanjo. Zato sem zaprl oči in spal kar naprej. Potem je ona sedla na stol tik mene in bil sem besen. Ničesar ji ne dopovem. Ponovila je, da je že čas in da smo se zmenili za

ob devetih. Če bi odgovoril, bi mi udaril smrad iz ust, tega pa ne maram, da se ob meni komu obrača želodec, kot se meni spričo takih stvari ob drugih ljudeh. Rjuho sem potegnil čez usta in sem rekel, da še spim. Kaj ne vidi. Ob tem sem jo zasovražil. Ta debela, zrela deklica. Hči ruskih emigrantov. Prepričana, da je lepa, misli, da šteje za pomembno. Po dolgih mukah je končno napravila diplomu, stara mora biti vsaj trideset. Pri tem, da je študirala ruski jezik. Mislim, da je neinteligentna. Vendar je celo to, ta njena diploma, le ostanek plave krvi njenih prednikov. Bojda je kneginja ali baronica ali kaj. Silen snobizem. Po drugi strani pa nikoli ne bo rabila znanja materinega jezika, saj ima doma zelo donosno krojaško obrt. Ona temu pravi, da je modna kreatorka. Rečem, da imam aparature v službi in bom prišel malo pozneje, ona pa sprejme to zelo mirno in se ponudi, da stopi z mano. Dovolj mi je. Obrnem se k zidu in skušam zaspati. Vendar se izkaže, da sem vse bližje novemu napadu. Maša, Maša. Trda koža. Pomislim, da je to nedelja, in se vprašam, kako sem si dovolil pasti v neumno družčino, ki se žene za denarjem, uvidim, da moram biti natančnejši, vsaj bolj preprost. Rečem, glas mi jutranje škriplje, to mi je občutek prijetnega, pojdi, prišel bom pozneje. Ali pa ne bom prišel. Čim bolj neumno naj bo. In hkrati, ko rečem, se strinjam s sabo. Vprašanje se mi postavlja samo: kdaj, pravzaprav, pride napad in kdaj sem v normalnem, za moje razmere veljavnem, stanju. Stvar že raziščem, pravim. Kakopak. Ali pa ne. Zakaj neki. Zdaj bi spal. Bi spal, spal, samo spal. Maša je odšla. To pretehtam za dobro. Vtem sem pomislil, da bi na vkljub vsemu vstal. Ko če bi od mrtvih vstal ali kaj. Trdno menim, da bo Ivan umrl, preden bi ga lahko spričo svojih minimalnih nunjo potrebnih poti nanovo srečal, sega mi v roko in vidim, kako je človek živ. Morda je umrl. Če ni umrl, potlej bo kmalu. To vem. Vidim ga, kako pleza po tankih lesenih stopničkih, kot bolna kokoš v kurnik, v svojo podstrešno starčevsko izbo, in mora med vrati upogniti otopeli tilnik, ko se znajde notri, kjer zлага svoje pesmice in drame. Kdaj pride na obisk truma rumenokljunih poetov in jim Ivan skuha čaj. Potem si kažejo pesmice, in je, kot če si otroci kažejo riti. Vidim ga Ivana, kako to pot ne prispe do vrha, zdaj pade in v letu hoče kričati na pomoč, pa samo potihno in zadušeno gruli, samo gruli, kot grulijo golobje. Ko umira, je podoba, da bi še nekaj povedal in po ribje odpira usta. Vendar gruli, zdi se, da zadovoljno. In Martin in njegova žena si hodita z rokami v mednožji. Zdaj bi vstal, a ne vem, če vstati ni preneumno. Zunaj dežuje in dež je lijoč. Če vstanem, tedaj me morda zebe. Lojza mora biti prav tik mojih vrat, tako sklenem po njenem zaklanem glasu, ki pronica vame skozi les ves tak, ostuden, zamlada, možno, zapeljiv in potreben: »Mucmucmucmucmuc, ja miška moja boga, a si lacna, o ti moja mala lévica,« nato glas odhaja v gornje nadstropje in jenja. V kopalnici imam dežnik; in vstanem. Preprosto zato, ker sem prepričan v dežnik. Silovita nevihta me je prisilila, da sem skočil v gostilno; ubožna gostilna, ubožna v kičastem

sijaju in še bolj v njenem lastniku, ki je bil v istem telesu in osebkju tudi samozadovoljen natar; tekal je med šibko zasedenimi mizami in govoril: »Ha, dež, zdaj ne morete nikamor od mene, dva deci, pivo, kaj pojedli,« in maloštevilni gostje so se šaljivemu tonu odobravojoče smejali, rekli pa so, da zato tudi nihče k njemu ne more. Prav tedaj sem se odločil za mizo pri oknu, da bi stražil nevihto, lastnik pa je rekel: »Ha, še veliko jih bo prišlo, kajne, gospod?« Neodločeno sem skomignil z eno ramo, tako da sta ostali obe možnosti odprti, vsaj z moje strani. Pomislil sem, da so to v resnici samo gostilniške šale; te me vedno užalostijo ali kaj. Naročil sem si dva decilitra črnega vina, ker to naročim vedno, kadar ob poznih popoldnevih posedam naokoli. Živahni lastnik je poskočil, a vrnil ga je grob vzdik od mize pri oknu za mojim hrbtom. Tam sta sedela možak srednjih let in mlajša plavolasa ženska. Kričal je moški, naj še prinese: enkrat konjak, enkrat pivo. Ženska je vstala, da hoče na WC. To sem še ujel, ko sem se obrnil tja in gledal: ko je ona odšla, mi je mož pomežiknil na eno oko, pri tem se je napravil v krčevit nem smeh in še v istem gibu je dolgó pogledal za plavolasko, ki je nato z boki majaje izginila v temno duplino na koncu prostora, od koder je bilo čutiti sekret. Potem je prišla nazaj. Ko je prihajala, sem opazil, da ima krive noge. Krilo je ostalo ob strani in zadaj privihano. A še preden je sedla, se je rob poravnal. Vino je bilo trpko in zanič. Vseeno sem takoj izpil in si naročil nov kozarec istega. Drugekrati bi morda naročil kaj drugega, okusnejšega, zdaj mi ni bilo do vina in mi ni bilo do ničesar na svetu. Spet je bilo trpko. Nato sem poslušal, kaj se pogovarjata ona za mano:

»Ti pridi, kadar hočeš pridi—«

»Že, ampak tvoja žena...«

»Kaj hočeš s tem?«

»Tvoja žena!«

»Tiho! Pridi, s seboj pripelji kogar te je volja. Janez je naš človek.« Potem je še za več ljudi poudaril, da so »naš človek«. Bilo pa je začetek in konec vsega pregovarjanja najenostavnejše osvajanje v brezposlovni obljubi in gradovih na oblakih. Vmes je šlo za denar. Potem ji je dal naslov svojega stanovanja; tedaj se je izkazalo, da ona sploh ne zna pisati.

»Piši,« je rekel mož, »piši: Jurac Žarko...«

»Nimam papirja,« je odvrnila ona, ko je nekaj časa brskala po torbici.

»Tu ga imaš. Piši...«

»Nimam peresa...«

»Tu je moje — piši...«

»Joj, pozabila sem očala!« ga je že spet prekinila. Potem sta sklenila, da si ona naslove zapomni v glavi.

»Jurac Žarko — ne bodi smešna, kulturni ljudje ne stanujejo v centru, kje si pa to slišala!«

Na koncu jo je povabil, naj večerja z njim. Ona je sprejela, a pri tem je ves čas govorila, daj no mir, daj no mir.

Sprva sem bil prepričan, da gre za običajno popoldansko ploho, zdaj pa se je izkazalo, da gre

v resnici za močan, trajajoč dež. Zunaj je bilo že mnogo luž in kaplje so delale na njih visoke mehurje, ki so popokali in je ostala za njimi kratkotrajna penasta sled. Ona sta naročila vampe v omaki, liter belega in sladico. Postal sem lačen, naročil sem mali golaž z govedino in krompirjem; po prvem grizljaju sem pomislil, da sem ravnal pametno, ko nisem naročil velikega golaža, kajti jed mi ni teknila. Obrisal sem si usta in zmečkano servieto vrgel v neizpraznjen krožnik. Potem sem se še enkrat nagnil do okna in rahlo odmaknil zaveso. Bil je stalen dež in pomislil sem, da bi bilo dobro imeti avto. Odprem okno in začutim, da je zunaj mnogo topleje, kot sem si bil mislil, in ko stopim od okna nazaj k postelji, me začudi mlačni smrad, ki veje iz posteljnine. Pomislil, da utegne biti vse to nekaka skromnost: da sem prestrog sam sebi in da morda niti ne smrdim, kot vedno zjutraj mislim. V dokaz si navedem prav Mašo, ki vidno uživa in je zadoščena, če kdaj sme biti pri meni. Potem tudi Martin, ki je več ko dovolj nesramen, in bi mi smrad v trenutku vrgel naprej, če bi ga bil začutil, ko je prihajal k meni. In trolejbus, tam šele. Trolejbusi brez stekla v oknih bi bili moja slaščica. V Atenah, celo v Istanbulu sem se vozil na odprtih tramvajih; v Dalmaciji, med jadranskimi otoki sem se vozil na ladjah, bilo je vsaj glede zračnosti človeško in udobno, čeprav še vedno dobro vidim, kako množica potnikov neprestano prigrizuje iz potovalnih pločevink, pri tem nagibajo eni steklenice, drugi pletenke, tretji čutarice, spet nekateri drugi pa steklenice, ki zadržujejo stalno toploto vsebine. Pomislil, da ljudje na potovanju vedno obilno jedo in pijejo, drugače se nikakor ne znajdejo. Menim, da mora biti to kak ostanek, nekak atavizem ali kaj. Potem tisto: to so ljubezenski parčki, ki se tako prepričljivo upodabljajo in si dajejo pomena s tem, ko se ves čas božajo, stiskajo, ljubkujejo, govorijo si v otroškem jeziku majcene besedice in stavke, potem utihnejo, ljubica zapazi na dragega suknjiču drobcen prašek, nitko ali kaj, z zaskrbljeno nagubanim čelom ga od strani, pri tem napravi prizadete, malce jezne oči, ko da bi se jezila na tisto nitko, kako si le upa kaziti ljubo obličje, ljubček pa v izraz neizmerne hvaležnosti po tem njo strastno poljubi, kar milo se mu stori spričo sreče, ki se mu brez dvoma kaže v podobi njegove drage. Kmetice, ki vozijo na trg proso, bob, špinačo, čebulo in krompir, se pomenkujejo v prerekajočem tonu, tu in tam se kateri že poprej visok glas dvigne še bolj, a tam ne vztraja, ker se slejkoprej sprevrže v zdaj tak, potem drugačen smeh. Stara kmetica govori kot navita igrača, pri tem ji proteza zobovja v čeljusti poskakuje gor in dol. Debel moški srednjih let z okroglimi očmi ima na spodnji ustnici za poln oreh velik tvor, rjav, razpokan in svetleč se od nekakšne masti, ki si z njo zdravi bolezen; tako mu radi vsiljive neprijetnosti ustnica venomer binglja in razkriva od tobaka prežrte in rjave spodnje zobe; kadar kadi cigareto, jo prisloni na jezik, ki ga položi na tvor za nekakšno zaščitno blazinico, enako pa stori, le da takrat potisne jezik daleč naprej iz ust, kadar pije iz steklenice; iztegnjeni jezik zvije v žleb, kamor položi vrat od steklenice. Pije goltaje

in zvočno. Starec z mornarsko čepico s polivinilastim ščitom ima drugačno bolezen: koža na njegovi bradi je temno vijolična in kot nagnito jabolko posuta z belimi točkami; tudi če razklene čeljusti, se potem na bradi premaknjeno meso in koža le sčasoma povrneta v stalni položaj. Priletni turist v belem platnu se nenehno prestrašeno ozira v valove in v morje, to pa stori zelo previdno: ves čas ne stopi bliže ko tri ali štiri korake do varnostne ograde, tako pa v morje ne more pogledati drugače, ko da stopi na prste in iztegne vrat: s tem postane nalik dobrodušni štarikavi kokoši. Pet ali šest otrok se preganja med nogami ljudstva in košarami zelenjave, zaganjajo nemogoč krik in vik; deklici s kratkim krilcem je zlezla ena hlačnica umazanih spodnjic v zarezo med ritnicama; dečku, ki astmatično pokrehuje, visita iz nozdrvi zeleni sveči, in kadar mu nevšečnost presede, ju srkne noter, a pri tem se smrkelj zavrtinči in kar naprej visi od konice nosa, kamor se je prilepil. Orjaška tuja turistkinja, ki se vedno, kadar opazi na obali kaj zanimivega, zadere: Fric, Fric, in pri tem z eno roko vrti okoli sebe krhkega, neodločnega možička, da ta v prestrašenosti ne ve, kam naj pogleda, se pita z najrazličnejšimi izdatnimi jedačami na osnovi suhega in prekajenega mesa. Na tleh se tu pa tam še vedno sveže rišejo ostanke izbljuvkov, ki zaudarjajo z jedkim, kiselkastim vonjem, vrata od stranišča se ne dajo zapreti, če se ladja nekoliko nagne na bok, se odpro, in tedaj se vidi, kako na notranji plati piše: fuk. Na gornji palubi, promennadnem hodniku z lesenim ladijskim podom, je razpostavljeno nekaj zvočnikov, ki igrajo raznovrstno glasbo, najraje ljudske koračnice. Hrup je malone boleč. Nekaj vojakov, ki se peljejo na dopust ali kam, prepeva besedilo k napevom koračnic. Besedilo je izmišljeno, večkrat polteno:

Po morju plava
od kurca glava,
za njo pa šprinta
krvava pinta...

Včasih zamenja besedilo manj domiselni tralalala. Včasih utihnejo in si pripovedujejo mastne šale, potem se smejejo samopašno in rigaje, eden še zlasti svojsko, tako, da zrak iztiskava iz pljuč kot težak izdihljaj orjaka, ki mu zapelje čez prsi tovorni avtomobil, medtem ko zrak vleče vase, pa ga istodobno uporabijo glasilke, tako da se v bistvu smeje z obrnjenim glasom, navznoter. Petični turist v športni opravi se čuti boljše in nad množico, zato sloni na ograji in gleda v daljnogled. Delec množice postane šele pozneje, ko valovi dobijo večjo veljavo in vztrajno majejo ladjo; tedaj še vedno sloni ob ogradi, a daljnogled mu prosto zvoni na jermenu z vratu, in bruha v vodo; ko dragocena priprava niha, jo zadene nekaj udarcev razburjenega želodca ravno na optična stekla, in vse to se mi zdi bedasto; nato si s karirastim robcem obriše usta. Opazim, da se barve robca skrbno ujema z barvami preostale oprave na turistu. Takoj zatem, ko si obriše usta, se najé okusne, lahke malice, ki jo kmalu povrne čez palubo: želodčni sokovi je še niso bili načeli, tako je ostala

zelo razločna, vsak košček zase je dobro viden, prav nič oksidiran, lepo barvit; njegov obraz je strašansko bledoličen ter prosojno zelen, oči bolno in proseče tekajo med ljudmi, stara kmetica mu ponudi brinjevega žganja, da mu to pomore, pravi, in petični turist z gnusom obriše ustje steklenice. Stopim korak od postelje in zahoče se mi kaditi. Ivan kadi cigarete brez filtra, ko najdem v pepelniku dolg ogorek brez filtra. Martin, če se prav in dobro spominjam, kadi isto kot njegova žena. On je tudi drugače ubogljiv. Lojza pravi, da je N. copata in da ga N.-ovka sužnji. Reče malo drugače, a povedati hoče prav to in čisto nič drugega. Pač. Morda kaj čisto tretjega. Ali pa, da Martin sploh ne kadi. Gotovo. Martin ne kadi in Martin pretepa svojo mlado ženo. Tedaj se ona valja po tleh in kriči: mamamamamamamama, jojmama. In Martin pijančuje. Tedaj pretepava tudi uboge pajdaše; tako mislim o Martinu. Če se pogledam v ogledalu, se mi zdi, da sem tisto v ogledalu jaz, a tega si nikdar ne zajamčim. To so misli. Misel je, da je vse zaman, kajti vžigalic, da si prižgem čik, ne najdem. Martinova žena s filtrom kot odojek z jabolkom v rilcu in s krep papirjem v ušesih. Igra je pravzaprav boleča, nič jutranja. Ogledalo: lasje, dolgi, zanemarjeni, mi silijo na ušesa, spodaj pri korenu jih večina že sivi, veliko docela sivih pa je zamršenih med ostalimi. Ocenim, da se mi je obriti. Vendar, če se obrijem, tedaj zapravim čas, ki ga drugače ob tej jutranji uri porabim, da skočim na kavo in maslen kifelj. Seve si morem privoščiti tudi kratko zamudo, to ni taka stvar, tudi drugi to počnejo, zakaj bi ravno jaz... Jozefa se bo prikazala ob devetih in bo s konjsko čeljustjo rekla, da se dogajajo zanimive stvari, samo da jaz nimam nosa in da se nič ne čudi, ko sem ničla, njen pokojni mož (bil je pisatelj), ta pa, da je imel neizmerno fantazije, če bi bil novinar, da bi se pulili zanj vsi listi, še tuji. Z električnim brivnikom sem se prvičkrat obril šele pred letom, težko sem se mu privadil, še zdaj mi odrgne kožo. Pomaga, če se po britju opljusnem z mrzlo vodo, a le delno, toliko, da obriše rdeče lise. Urednikov sin se je obesil, včeraj sem bil na pogrebu, bil je ves kolektiv, osmrtnica je bila velika, čez pol strani, urednikovo ime je bilo debelo in vidno, mož je žalosten, sprašujem se, kako je, če se ti obesi edini sin. Potreba se mi je sprostiti. Tega tu ne morem, tu v gostilni, ko me Ivan pribija na stol z ribjimi očmi. Rečem, da sem v bistvu še vedno mlad in on reče, ne v bistvu — v resnici. Reče, kot bi navzven pogoltnil suh krompir, ki ga je prej že dolgo tiščal v goltancu. Potem ga zanima, kje stanujem in kje sem na hrani. Pridi me obiskat, reče, a slišim tega ne, pač kar sklepam. Ko stojim pri pultu in mi strežnica vrača drobiž od cigaret, opazim, da položi i škatlo i denar v male mlakuže razlite pijače. To stori vedno. To delajo povsod, mi pride na um. Celofanski ovitek se skrči in nabere v žarkaste gube okoli razmočene točke v sredini, da se zdi lik podoba konjske zadnjice. Ob enih sem začutil, da bi rad jedel. V mestu je bila godba na pihala in množica. Vse je vrvelo prav do robov glavne ulice, kjer se je množica postavila v močan špalir. Bil sem lačen. Ko sem hotel prečkati cesto, je policaj z one strani

zavpil, stran, nazaj, in da misli resno, je mahal z razprtima rokama, kot če bi podil živino iz koruze. Množica se je zasmejala, nekateri so zaploskali. V rokah sem nosil rjav paket, že zjutraj sem dvignil čevlje, ki sem jih dal potemljati k Mačku pred tremi meseci, bilo je še pozimi in sem dobro storil, da nisem odlašal, zakaj v zavitku so bili letni čevlji, sicer z gumijastimi podplat, vendar dovolj odprti in pa zračni. Potem sem gledal dolg spreved velikih, črnih avtomobilov. Eden je imel odkrito streho in zadaj sta stala dva moža v uniformah. Prijazno sta mahala množici in množica je prijazno mahala nazaj. Ko je bilo to mimo, so neki ljudje v zvezi s prejšnjim policajevim klikom mimogrede rekli, smo mislili, da imaš bombo. Stopim do menze, v oknu sedi mož. Mož je krepkega, trdega, zavozlana obraza in bunkastega nosa. Kaže se preprosto. Okno sveti s krilom stekla. Drugo krilo je odprto v notranjost k možu. Ko pije pivo iz velikega, zunaj rahlo orosenega vrča, vnicne glavo in pripre oči; vidi se, kako pije široko, da dobi stik s tekočino vsa notranja površina ust. Vrč odlaga previdno, še v istem omane in otre ustnice s hrbtiščem dlani levo in desno. Z ročaja odmaknjeno dlan položi na še vedno od piva vlažno hrbtišče druge roke in otre sledi tekočine. Omizja, prelita pijača pod tistimi prek tal v gostilnah ali kar po mizah s prti iz polivinilaste mase z rožastim vzorcem, debele mesarice, ki se brenčeče zaganjajo ob zapackane pogrošne lestence nad vrtnim prostorom z gostilniško opravo, orehovci in kostanjeva drevesa, ki ven in ven dežujejo ostudne pajke, ptičjeke, stenice in klope in bolhe in rosnato medico cvetov, zaudarjajočo po vsej favni, ki jo obleza in liže, škripajoči gramoz pod nogami stolov in pivcev, ki se pajdašijo z vreščavimi pohotnicami za denarje, od umazanije lepeči se kozarci, udarci vonja mesa na žaru, čebule, majonez in gorčice — vse pritiska name, pleza nadme, se prebada v mene. Tu notri sem: če me kdo išče. Kako kriči mačka. Ljudje stopijo k oknom in s truščem dvigujejo navojnice, psom bližnje in daljne srenje se utruga spanje, da bodo prelajali noč, ljudje se razburjajo, mačka vrešči in se ne meni za malenkosti, ki se je ne tikajo. Zdaj piha in hlipa. Samca prasne med oči in sune čez nos. Vreščanje se odseka in poslej ga potegne vnaprej debelo, otožno zavijanje, ki ga stežka prisodim breji mački. Dež je ponehal, a da bi vsaj ne; prst, ki jo je močilo ves mesec, je prenabita z vlago. Ta zdaj spriči vročine udarja v zrak; z dlanjo si grem v zatilje, tkanina se lepi na mokro kožo. Goltne debel, ščemeč zalogaj piva z okusom po trhlem. Sadjevec in vodo mu dajejo, reče Boris in drži domala prazen vrč k luči nad nama. Reče, prasci. Rečem, da je to mogoče. Reče, nič mogoče, to delajo. Da zlivajo v pivo sadjevec in vodo, to delajo danes. Boš še enega, vpraša in gledam, kako je njegovo lice zagorelo in čelo prepredeno z mrežo debelih in tanjših žil. Na senceh je ostro zavijugana žila. Ko govori malo glasneje, se izboči, da je za otroški prst debela in kačjehrbtna. Običajne pripombe čez prisotno pijačo. Pivo je zanič. Piva ne poskusi nikoli več, jaz sem mu priča. Ali veš, reče Boris, in vem, da mi bo pravil že tisočkrat pretisočkrat oguljeno zgodnico o delavki, ki je

padla v sod zrelega piva in so jo našli šele zdaj pred kakim tednom, ko smo tisto pivo že popili. Plesniva je bila in trohneti je pričela. Na obrazu ni bilo več niti krpice mesa. Lasje so se držali gole kosti lobanje in v koščenih duplinah so bile začuda še popolnoma sveže oči. In to pivo zdaj pijemo mi. Vem. Poznam. Trenutek. V školjki za malo potrebo je obledelo rumena lupina polovice limone. Ko ščijem nanjo, prši na vse strani. Poleg mene opravlja svojo potrebo možakar srednjih let in gleda v mojo kloako. Temu se čudim in gledam njega v obraz, in ko oči dvigne, da se ujamejo z mojimi, mu postane neugodno, ozre se proč. Poslušam, kako se napenja, njegov curek je droban, zvoneč. Pri tem prdne. Opravi in takoj stopi k ogledalu za hrbtom, z eno roko si zapenja razporek. Z drugo roko jemlje iz notranjega žepa pri suknjiču glavnik. Češe se tiptično, da gre s česalom skozi lasišče od čela k tilniku, takoj za glavnikom pa trdo gladi lase z dlanjo druge roke. Obraz dobi kisel, samokritičen ton. Po uporabi glavnik skrbno otrebi izpadlin. Pomislim, kako bo zunaj stopil k svojemu omizju in bo dvoril kaki babnici, pri tem bo mislil, da je čeden in brezhiben. Maša stoji na postaji. Reče, kaj si misliš o meni. K nogam ji stojita kovčka, zelen in rjav. Zeleni je starinski, razpokan in v razsulu, patent za odpiranje je rjavo nažrt, z ročem, prek katerega vijuga cikcak šiv bele niti. Rjavi je eleganten, patent za odpiranje na ključavnico; opletjen je in prepleten z barvastimi etiketami iz najoddaljenejših krajev sveta, skorajda vsega. Reče kako bo, pomislim, da sva se poročila in da sem vrata zaklenil. Boris je prinesel rdeče nageljne in se je smejal. Maša reče, meni se zdi, da sem pozabila izključiti kohar. Smejale se je brezzobo in Ivan se je smejal brezzobo. Kupil sem si novo obleko in zdaj sem v novi obleki, Maša je v kostumu iz resnega blaga. Reče, ali sva galantna. Odvrnem, da si ne morem predstavljati, ali sva galantna, ali nisva galantna. Ona poprime Rjavi kovček. Ko se vzpenjava na vlak, pusti Rjavi kovček na peronu in stopi na visoko stopnico sama od sebe. Gori stoji med vrati in ima kratko krilo. Nekje v vagonu jočejo svojci. Svojci imajo umrlega. Peljejo ga v domači kraj. Poprimem Zeleni kovček in čutim, kako je težak. Maša je med vrati in pomislim, da je Maša zdaj moja žena. Martin je rekel, ko sem mu že davno prej omenil, da se utegnem poročiti, skrajnji čas je bil, da se vzameš skupaj, in zdaj vsaj veš, zakaj živiš. Pomislil sem, da ne vem, zakaj živim. Maša se je prevalila name in me pila s poljubom. Bilo je ogabno. Čutil sem, kako v mednožju poželjivo trepetala, reče, ali bi se poročil z mano. Rečem, da bi se poročil z njo. To mi naredi čuden občutek, zazdim se sam sebi odgovoren. Potem reč o poroki še večkrat in mi vsakokrat pride na misel: Novák ima v riti peták. Martin je sedel v noč. Rekel je, da me bo ubil, in verjamem, da me bo ubil. Potlej mi je dal zaušnico in mi je brenčalo v ušesu. Vprašal je, če morda mislim, da je nor. Odkrito sem rekel, da tega ne mislim. Tedaj me je udaril s pestjo v obraz. Iz nosa mi je pritekla kri. Pomislil sem, da vedno pozabim robec, in sem grčeče vlekel slanobo iz nosa v žrelo. Ko sem pljunil, je bil pljunek masten in krvav. Topo je udaril

v gramoz in se tamkaj razpel med posamezne kamenčke. Martin je dvignil kozarec in mi ga izlil v obraz. Spreletelo me je, da bo pivo izpralo kri. Reče, da me bo ubil, to ponovi in odide z moškim korakom. K meni priteče natararica in vpije, da naj še pri tej priči izginem iz njihovega lokala, ker je videla vse, prav vse, ona pa, da že pozna gospoda Martina. Rečem, da bom izpil do konca. Steče po prometnika, ki ga ugledam skoz obokani vhod v gostišče. Ko teče, opazim, da so ortopedski čevlji, ki jih nosijo natararice, nesluteno gibki. Prometnik prihaja tipično, da se premika kot počasen plaz, počasen, a neustavljiv. Gleda naokoli in zbira svoje navijače med občinstvom, ki je povstalo izza miz, da bi si me lahko bolje ogledali. Ko pride čisto do mene, se zasmee in reče, kaj ga pa spet biksaš. Natararica stoji za njim, takisto kot bi se hotela skriti. Ves čas ponavlja, on je bil, on je bil, pri tem drži vame kazalec. Prometnika spoznam za

Borisa, ko se smeje brezzobo. Okrene se nazaj in navzdol in reče, je že dobro, poznam ga. Reče, zakaj sem krvav in polit. Pomislim, da se ga to ne tiče in tako rečem na glas. On se smeje in reče, da sem nor kot vedno. Tako mi je rekel v osnovni šoli. Nato prisede in pije pivo. Reče, da si ljudje jemljejo policaja za razsodnika. To reče ponosno in da ugaja samemu sebi. Reče, da je pivo zanič. Martin vzame lovsko puško, s katero je hodil ob nedeljah na lov, in jo tehta. Pregane dvojno cev in gleda v svetli rez. Nabije tehtno in previdno; naboje prijema bojazljivo, da bi mu ne počili v rokah. V nabiti cévi naliže vode in črni očesi vtakne v usta vse do golta. Ko pritisne na oba petelina hkrati, mu glavo po koscih mesa in trskah koščic raznese v prostor ter prikuje na stene in strop. Tedaj je to telo brez glave in Maša baje omedli spričo grozljivega prizora moževe smrti. Kako mi Ivan stiska roko.